

ŽYMIŲ ŽMONIŲ, ISTORINIŲ DATŲ, ĮVYKIŲ ĮAMŽINIMO IR GATVIŲ PAVADINIMŲ SUTEIKIMO KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2013 m. vasario 12 d. Nr. (20.4.) - TAR1- 28

Posėdžio data: 2013 m. vasario 5 d.

Posėdis prasidėjo : 14 val.

Posėdis baigėsi: 15.45 val.

Posėdžio vieta: Didysis pasitarimų kambarys („Akvariumas“), II a., Klaipėdos miesto savivaldybėje

Posėdžio pirmininkas: Vytautas Čepas, komisijos pirmininkas, vicemeras, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys

Posėdžio sekretorė: Raimonda Mažonienė, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Ugdymo ir kultūros departamento Kultūros skyriaus vyr. specialistė

Posėdyje dalyvavo (7 komisijos nariai iš 9):

1. Egidijus Šakalys, VI Registrų centro Klaipėdos filialo direktorius;
2. Asta Chrustaliova, Klaipėdos miesto savivaldybės Miesto ūkio departamento Viešosios tvarkos skyriaus vyriausioji kalbos tvarkytoja;
3. dr. doc. Albinas Druktenis, Klaipėdos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Lietuvių kalbos katedros vedėjas;
4. Zita Genienė, Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus Istorijos skyriaus vedėja;
5. Dr. Silva Pocytė, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto direktorė;
6. Vygantas Vareikis, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys, Klaipėdos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos katedros vedėjas;
7. Vytautas Čepas, Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys, vicemeras.

Kviestieji asmenys:

1. P. Šmitas, Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto pirmininkas;
2. A. Švanys, Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto narys;
3. A. Trukanas, Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto narys;
4. J. Lukšas, Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto narys;
5. V. Nausėda, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Geodezijos ir GIS skyriaus vedėjas;
6. I. Žiemytė, dienraščio „Vakarų ekspresas“ reporterė.

DARBOTVARKĖJE:

1. Dėl „Herkaus Manto“ gatvės pavadinimo;
2. Dėl Martyno Jankaus įamžinimo memorialine lenta Klaipėdoje Šaulių g. Nr.5;
3. Dėl Klaipėdos krašto susigrąžinimo karių pagerbimo.

Posėdžio medžiaga:

1. Klaipėdos universiteto 2012-12-16 raštas nr.4-307 „Dėl „Herkaus Manto“ gatvės pavadinimo“, 1 lapas;
2. Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus 2013-01-23 prašymas „Dėl Martyno Jankaus įamžinimo memorialine atminimo lenta Klaipėdoje Šaulių g. Nr. 5“, 1 lapas;

3. Eva Jankus – Gerola, gyv. Šaulių g. 7-4, Klaipėda, 2013-01-23 prašymas „Dėl leidimo Martyno Jankaus įamžinimui memorialine lenta Klaipėdoje šaulių g. Nr. 5“, 1 lapas;
4. Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus 2013-02-05 siūlymas „Dėl Martyno Jankaus įamžinimo memorialine lenta Klaipėdoje (Šaulių g. Nr.5) teksto redakcijos“, 1 lapas;
5. Lietuvos Respublikos Seimo nario Algirdo Patacko 2013-01-08 raštas, 1 lapas.

1.SVARSTYTA. Dėl „Herkaus Manto“ gatvės pavadinimo.

V. Čepas informavo, kad šis Klaipėdos universiteto prašymas atsirado A. Druktenio iniciatyva.

A. Druktenis papasakojo, kad jau prieš keletą metų kilo mintis, kad derėtų suvienodinti H. Manto ir Herkaus Manto gatvės pavadinimus tiek gatvės pavadinimų užrašuose, tiek Registrų centre. Nes dabar tai skirtingi vardai. Miesto tarybos iniciatyva buvo keičiamos pavadinimų lentelės su pilnu pavadinimu, be trumpinio. Šiuo metu beveik visos lentelėse gatvės pavadinimas rašomas vardu ir pavarde.. Tačiau Registrų centre liko sutrumpintas gatvės pavadinimas „H. Manto“. Kalbiniu atžvilgiu nėra taip rašyti nėra klaida. Senovėje žmogus turėjo tik vardą, pavardės atsirado vėliau, kaip antras vardas. Istoriskai Herkus Mantas turėjo du vardus, o ne vardą ir pavardę.

E. Šakalys informavo, kad Registrų centre visi juridiniai ir fiziniai asmenys registruoti adresu „H. Manto gatvė“. Taip gatvės pavadinimas registruotas remiantis savivaldybės prašymu. Jeigu Miesto taryba priims sprendimą pavadinti „Herkaus Manto“ gatvė, tada Registrų centras gatvę perregistruos. Pastebėjo, kad Lietuvoje yra ir daugiau gatvių pavadinimų, kuomet vartojamas trumpinys: vardo pirma raidė ir pavardė. Šiuo metu H. Manto gatvėje registruotos 371 įmonės, iš jų - 229 įmonės yra veikiančios. Dabar pagal galiojančius įstatymus, registruojant naują įmonę nebereikia nurodyti buveinės adreso, todėl pakeitimas naujai registruotoms įmonėms nebūtų aktualus. Jeigu gatvės pavadinimą Registre centre pakeisti pilnu pavadinimu, tuomet įmonėms tai reikia užfiksuoti pas notarą, tai kainuotų nuo 250 Lt, o Registrų centre už naują pažymą - 92 Lt.

V. Vareikis pastebėjo, kad ieškant teisybės, reikėtų prisiminti, kad seniau gatvės vadinosi H. Montės vardu. Paskui, dar tais pačiais tarybiniais laikais, pavadinimą pakeitė į H. Manto.

P. Šmitas prisiminė, kad tai galėjo būti apie 80-uosius metus.

V. Čepas konstatavo, kad yra neatitikimas kas yra Registrų centre ir kas parašyta gatvėse.

V. Vareikis pastebėjo, kad šis pakeitimas daug kainuotų ir savivaldybei, ne tik gyventojams ir įmonėms. Tačiau tai nėra šios Komisijos reikalas. Prisiminė, kad vardas „Montė“ atsirado iš vokiškų rašytinių šaltinių.

A. Drukteinis patikino, kad prūsiškai vardas yra „Mantas“.

V. Čepas pastebėjo, kad mes tikslai nežinome kada ir koks buvo priimtas miesto tarybos pavadinimas dėl šios gatvės. Būtų gerai jį pamatyti.

NUTARTA:

1. Įpareigoti Geodezijos ir GIS skyriaus vedėja V. Nausėdą informuoti kada buvo priimtas Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos sprendimas ir kaip buvo prašoma Registrų centro pavadinti Herkaus Manto gatvę;
2. Klausimą dėl H. Manto gatvės pavadinimo svarstyti kitame Komisijos posėdyje, kai bus pateiktas Miesto tarybos sprendimas dėl jos pavadinimo. Apie Komisijos priimtą nutarimą informuoti Klaipėdos universiteto vadovybę.

2. SVARSTYTA. Dėl Martyno Jankaus įamžinimo memorialine lenta Klaipėdoje Šaulių g. Nr.5.

P. Šmitas pristatė Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus prašymą įamžinti M. Jankaus asmenybę atminimo lentą, ant namo, kuris yra toje pačioje vietoje, kur jisai gyveno – Šaulių g. 5. Tik tuo metu gatvė vadinosi kitaip – Didžiosios Smilties gatvė 13 (vok. Gr.

Sandstr. 13). Pats namas yra neišlikęs, nugriautas, tačiau jo vietoje pastatytas kitas. Parodė seną Klaipėdos žemėlapi, pagal kurį galima pamatyti, kad toje vietoje, tikrais stovėjo tas namas.

A. Trukanas patikino, kad B. Aleknavičius, D. Elertas, I.Jankus – Gerola yra paliudiję, kad M. Jankus tikrai gyveno šioje vietoje.

V. Čepas informavo, kad Komisija yra dar gavusi ir P. Šmito prašymą dėl atminimo lentos teksto. Bet pastebėjo, kad tekstą reikės derinti vėliau su Komisija, kai bus rengiamas atminimo lentos projektas.

V. Vareikis pasiūlė pritarti idėjai įamžinti M. Jankaus atminimą. Pasiteiravo, ar tikrai tai tas namas?

Z. Genienė patikino, kad tai tikrai ta vieta, kur stovėjo namas, kuriame veikė M. Jankaus spaustuvė „Lituanika“.

S. Pocytė pastebėjo, kad bus sunku suformuluoti tinkamą tekstą, nes tai ne tas pats namas, kur gyveno M. Jankus, tačiau tai ta pati vieta. Be to Tilžės akto signataru bei Mažosios Lietuvos patriarchu jis tapo daug vėliau.

NUTARTA. Pritarti Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus iniciatyvai įamžinti Martyno Jankaus atminimą memorialine lenta ant namo Šaulių g. Nr. 5, Klaipėdoje.

3. SVARSTYTA. Dėl Klaipėdos krašto susigrąžinimo karių pagerbimo.

V. Čepas pristatė Lietuvos respublikos Seimo nario, signataro Algirdo Patacko raštą Klaipėdos miesto savivaldybės merui, kuriame pagerbti žuvusiu už Klaipėdos krašto atminimą atminimo lenta su jų pavardėmis. Taip pat siūlo pagerbti JAV lietuvi, verslininką Antaną Yvą (Yvaškevičių) ir Andrių Martus (Martusevičių), kurie aukoję lėšas sukilimui parengti. O A. Martus sukilimo metu peršalo ir mirė.

R. Mažonienė perdavė V. Pakalniškio nuotrauką, kurioje matyti Skulptūrų parke esantis 1923 m. sukilimo paminklas su atminimo lenta, kurioje iškaltos sukilimo dalyvių pavardės.

V. Vareikis konstatavo, kad:

1) Klaipėdos krašto prijungimo prie Didžiosios Lietuvos 1923 m. sukilimo dalyviai jau yra pagerbti - ant paminklo iškalta visų 12-kos žuvusių pavardės.

2) Klaipėdoje yra Sausio 15-osios gatvė, skirta sukilimo datai atminti bei visas Mažosios Lietuvos gatvėvardžių rajonas.

V. Vareikis pasiūlė įamžinti Andriaus Martus (Martusevičiaus) atminimą, pridėdant papildomą atminimo lentą prie paminklo. A. Martus yra palaidotas praėjus 2 dienoms po sukilimo, visai netoli paminklo, tačiau tiksli vieta nežinoma. Gerai būtų, kad lentelė būtų labiau informatyvi.

S. Pocytė jam pritarė. Tačiau pastebėjo, kad rašytinių sukilimo finansavimo dokumentų nėra. Pvz. Jonas Vanagaitis taip pat finansavo sukilimą, tačiau apskaita nebuvo vedama.

Z. Genienė pripažino, kad Andrius Martus nusipelnęs Klaipėdos kraštui.

V. Čepas pastebėjo, kad Antano Yvo (Yvaškevičiaus) atminimą reikėtų įamžinti kitaip, kadangi jis nemirė kartu su sukilimo dalyviais, o dar ilgai gyveno išvykęs į JAV.

NUTARTA:

1. Siūlyti Klaipėdos miesto savivaldybei įamžinti Andriaus Martus (Martusevičiaus) atminimą prie 1923 m. sukilimo paminklo, integruojant atminimo lentą su jo pavarde. Klausimą dėl Andriaus Martus (Martusevičiaus) atminimo įamžinimo svarstyti Klaipėdos įvaizdžio komisijoje;

2. Neprieštarauti dėl Antano Yvo (Yvaškevičiaus) įamžinimo. Įpareigoti Z. Genienę ir V. Vareikį surinkti medžiagą apie JAV lietuvi, verslininką Antaną Yvą (Yvaškevičių) ir pristatyti ją kitame Komisijos posėdyje.

3. Įpareigoti V. Vareikį parengti atsakymą LR Seimo nariui A. Patackui dėl pateiktų pasiūlymų įamžinti 1923 m. sukilimo dalyvius. Rašte informuoti, kad 12 sukilimo dalyvių yra pagerti atminimo

lenta prie 1923 m. sukilimo paminklo. Pridėti paminko nuotrauką. Taip pat Klaipėdoje yra Sausio 15-osios gatvė. Dėl A. Martus (Martusevičiaus) įamžinimo bus kreipiamasi į Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Klaipėdos įvaizdžio komisiją. atminimo Komisija pripažįsta Antano Yvo (Yvaškevičiaus) nuopelnus, o dėl įamžinimo formos spręsti vėliau, kada bus surinkta visa medžiaga.

Posėdžio pirmininkas

Vytautas Čepas

Posėdžio sekretorė

Raimonda Mažonienė